

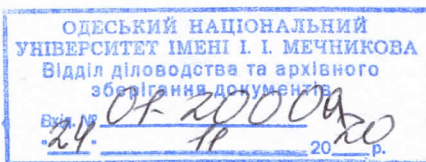
Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.051.002 в Одеському
національному університеті
імені І.І. Мечникова, доктору
економічних наук, професору, завідувачу
кафедри економіки та підприємництва
Горняк Ользі Василівні

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора економічних наук, доцента
Павлюк Олени Олександрівни
на дисертацію Алексеєвської Галини Сергіївни
на тему « Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на
економічний розвиток країн», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
за спеціальністю 292 « Міжнародні економічні відносини»**

Актуальність теми дисертації та зв'язок дисертаційної роботи з напрямками наукових досліджень

Основною ціллю будь якої держави світу є досягнення сталого розвитку. І одним з основних елементів сталого розвитку є сприяння сталому та всеохоплюючому економічному зростанню, індустріалізації, інноваціям та продуктивній зайнятості. А одним із механізмів забезпечення сталого розвитку є монетарна політика, від ефективності реалізації якої залежить стабільність цін, сукупний попит, кредитна та інвестиційна активність та економічне зростання. Фінансові кризи, які час від часу спостерігаються у світовій і національних економіках, посилюють увагу до державного регулювання. Особлива увага за таких обставин завжди приділяється центральному банку та його інструментарію, спрямованому на відновлення та поповнення ліквідності банківської системи. Для запобігання колапсу під час кризи, центральні банки

використовують традиційний інструментарій. Але криза 2008-2009 рр. продемонструвала неспроможність традиційного монетарного регулювання подолати негативні наслідки кризи, в результаті чого банки провідних країн світу при застосуванні своїх традиційних методів опинилися в «пастці ліквідності». Це стимулювало монетарні органи передових країн світу до застосування інших нетрадиційних методів регулювання, які змінюють стандартну уяву про межі втручання центрального банку у функціонування фінансового ринку при здійсненні монетарної політики.

Світова фінансова криза ще раз довела, що всі явища у світі взаємозалежні, і ці тенденції підсилюються глобалізаційними та інтеграційними процесами. Спочатку банкрутство банку «Lehman Brothers» в США у 2008 році спричинило ланцюгову кризову реакцію, пізніше глобальну економіку знову потрясли проблеми Єврозони. Сьогодні суспільство також непокоять ризики викликані епідемією COVID 19.

Усе вище відзначене актуалізує необхідність дослідження підходів до аналізу монетарних процесів під час кризи та посткризовий період та впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн. З огляду на зазначене, можна вважати, що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії дисертаційна робота Алексеєвської Г. С. на тему «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» є своєчасним та актуальним дослідження.

Дисертаційну роботу Алексеєвської Г. С. виконано відповідно плану науково-дослідної роботи кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Аналіз розвитку національних фінансових систем в умовах глобальної нестабільності» (номер державної реєстрації 0116U006387) в межах якої особисто автором досліджено вплив нетрадиційної монетарної політики на економіку як розвинених країн, так і країн з ринком, що формується.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих дисертантом, підтверджується проведенням детальним аналізом теоретичних концепцій і підходів щодо дослідження світового досвіду застосування нетрадиційних методів монетарної політики та їх впливу на економічний розвиток різних груп країн, що викладені в наукових джерелах: нормативно-правові та законодавчі акти, дисертаційні дослідження й наукові публікації провідних вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, аналітичні матеріали міжнародних організацій (Світового банку, МВФ, ОЕСР та інших), статистичної організації Європейської комісії (Eurostat) результати наукових досліджень науково-дослідних установ, статистичні матеріали та звітні дані також центральних банків країн, бази даних Вільного Університету Берліну, Державної служби статистики України, результати власних досліджень та розрахунків автора. Крім того, достовірність результатів дисертаційної роботи забезпечено комплексним поєднанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: морфологічного аналізу, класифікації, економіко-статистичного, метод порівняльного аналізу та синтезу; економіко-математичного моделювання тощо.

Об'єкт, предмет, мета дисертаційної роботи логічно пов'язані та достатньо чітко окреслюють поле дослідження. Об'єктом дослідження є нетрадиційні методи монетарної політики в умовах обмежених можливостей використання традиційних. Предметом дослідження є теоретичні і прикладні аспекти нетрадиційної монетарної політики центральних банків розвинених країн та її впливу на економічний розвиток країн. Загалом дисертаційне дослідження Алексеєвської Г. С. характеризується структурованістю, методичною завершеністю та чіткістю зроблених результатів.

Повнота викладу наукових положень та висновків дисертаційного дослідження в опублікованих працях

Наукові результати дисертаційного дослідження повністю представлені в наукових працях, які відповідають вимогам МОН України. Основні положення і наукові результати дослідження опубліковано дисертантом самостійно та у співавторстві у 8 наукових працях, у тому числі: 4 - у наукових фахових виданнях України; 3 - наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу, одна з них у виданні, що зареєстроване в міжнародній наукометричній базі даних Scopus; 1- в інших виданнях.

Аналіз змісту анотації засвідчує її відповідність основним положенням, які викладені у тексті дисертації. Анотацію подано українською та англійською мовами. Вона є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційної роботи.

Таким чином, автором дотримані всі вимоги МОН України щодо кількості публікацій, зміст опублікованих результатів відповідає тим, що містяться в дисертації й анотації, а основні положення дослідження пройшли всі передбачені види апробації: опубліковані, впроваджені та обговорені на конференціях різних рівнів.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження та опублікованих праць вказує на дотримання здобувачем вимог академічної доброчинності. У роботі є посилання на джерела інформації у разі використання розробок, тверджень, відомостей та надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень. Анотація та текст дисертації оформлені відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Наукова новизна одержаних результатів

У дисертаційній роботі Г. С. Алексеєвської коректно, послідовно і системно сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків і рекомендацій, що мають наукову новизну та практичну спроможність.

В аналізованому дослідженні автором удосконалено теоретико-методичні засади дослідження впливу нетрадиційної монетарної політики центральних банків розвинених країн на фінансові показники різних груп країн (с. 68-92). Відповідні міркування та гіпотези проаналізовано теоретично і оцінено емпірично (с. 94-150, 162-190)

Автором запропоновано розширити понятійно-категоріальний апарат дослідження впливу нетрадиційної монетарної політики, а саме запропоноване визначення категорії «нетрадиційна монетарна політика», як сукупність заходів, спрямованих на відновлення функціонування трансмісійного механізму політики й усунення дисбалансів на фінансовому ринку з відповідним забезпеченням додаткового монетарного стимулювання в умовах «пастки ліквідності» за допомогою змін в структурі й обсязі балансу центрального банку та відсоткових ставок (с. 50).

У дослідженні набула подальшого розвитку: систематизація концептуальних підходів щодо дослідження сутності економічного розвитку країни та його основних факторів (с.30-34), зокрема нетрадиційної монетарної політики (с.35-37), та впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток як розвинених країн так і країн, що розвиваються (с. 51-67); класифікація методів монетарного регулювання (с. 38-46); дослідження трансмісійних каналів нетрадиційної монетарної політики, а саме передача монетарних імпульсів у національних економіках і на міжнародному рівні, зокрема через різницю у відсоткових ставках, перебалансування портфелю, збільшення ліквідності та через канали сигналізації та довіри (с. 47-49, 151-162).

Здобувачем наведено переконливі аргументи щодо позитивного впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економіки розвинених країн за допомогою здійснення комплексного порівняльного аналізу досліду застосування нетрадиційних методів монетарної політики в Японії, США та Єврозоні. Але також заслуговує на увагу зроблений висновок щодо

стурбованості відносно наслідків м'якої монетарної політики, основними з яких є великі баланси центральних банків та їх подальше збільшення з початку 2020 року, а також довгий період занадто низьких відсоткових ставок, що зменшує можливості монетарної політики в реагуванні на кризові явища в майбутньому (с.195-197).

Теоретичне та практичне значення наукових результатів

Дисертаційна робота Алексеєвської Г.С. має як практичне так і теоретичне значення. Сформульовані в дисертаційному дослідженні висновки, та окремі положення, які є творчим внеском автора, сприяють подальшому розвитку економічної науки. Разом з тим, положення дисертації можуть бути використані у науково-педагогічному процесі. Зокрема теоретичні розробки, сформульовані положення та результати дисертаційного дослідження було запроваджено до навчального процесу кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, під час викладання дисциплін «Міжнародні фінанси», «Управління міжнародними портфельними інвестиціями» і «Теорія і практика валютного курсу».

Крім того проведений в дисертаційній роботі аналіз впливу нетрадиційної монетарної політики на фінансові показники різних груп країн та інші результати були використані у практичній діяльності таких підприємств як АНК «Бізнес Адвокати», ТОВ «ПРОФАГРОТРАНС» АТ «Альфа Банк», АТ «ПриватБанк» та інші. Відповідні довідки містяться в додатках до дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Відзначаючи загалом достатньо високий науковий рівень розробок здобувача, обґрунтованість одержаних результатів, необхідно вказати на певні недоліки і дискусійні положення.

1. У першому розділі, аналізуючи умови при яких застосовувалися нетрадиційні методи монетарної політики слід було б приділити значно більше уваги причинам та наслідкам світової фінансової кризи 2008-2009 рр., що дало б змогу більш аргументовано представити умови застосування досліджуваних методів.

2. Теоретичну, а можливо й практичну частину дисертаційного дослідження слід було доповнити аналізом досвіду застосування нетрадиційних методів монетарної політики центральними банками інших країн, наприклад, Банком Англії, що також застосовував політику кількісного пом'якшення.

3. Дисертантом використаний значний економетричний інструментарій для побудови системи взаємозв'язків між фінансовими індикаторами та здійснено моделювання у п. 2.1, 2.2, 2.3. Потребує уточнення вибір факторів, що покладені в основу моделей та можливості їх адаптації до нових реалій, які пов'язані з пандемією COVID-19.

4. У дисертації автору слід було б запропонувати конкретні заходи для адаптації нетрадиційних методів монетарної політики в країнах з ринком, що формується.

5. В окремих місцях дисертаційна робота перевантажена загальними теоретичними формулами та математичними розрахунками (с. 71-79)

6. Висновок автора про те, що «...нетрадиційна монетарна політика створила нові системні ризики....» (с. 197) потребує більш детальної аргументації.

Водночас зазначені зауваження не є принциповими, у більшості випадків вони носять дискусійний характер та загалом не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Алексеєвської Г.С., її наукової і практичної цінності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Алексеєвської Галини Сергіївни на тему «Вплив нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати стосовно впливу нетрадиційних методів монетарної політики на економічний розвиток країн.

Дисертаційна робота написана науковим стилем, матеріали викладені у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами досліджень. Анотація розкриває основні положення та висновки роботи, є ідентичною дисертації за структурою та змістом.

Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження. Ступінь наукової новизни отриманих результатів, теоретичне і практичне значення, достовірність отриманих висновків, актуальність теми дослідження дозволяють зробити висновок, що дисертаційна робота відповідає вимогам, встановленим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, а її автор – Алексеєвська Галина Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Офіційний опонент:

професор кафедри міжнародних фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний

Університет імені Вадима Гетьмана»,

доктор економічних наук, доцент

О. О. Павлюк

